

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcov **1/ Ing. M. B.**, bývajúceho v D., **2/ P. B.**, bývajúceho v D., zastúpených JUDr. I. G., advokátkou so sídlom v D., proti žalovaným **1/ M. M.**, bývajúcej v D., **2/ M. M.**, bývajúcim v D., zastúpeného opatrovníčkou V. M., D., **3/ J. G.**, bývajúcemu v D., **4/ M. H.**, bývajúcemu v T., **5/ Ing. A. L.**, bývajúcemu v D., **6/ K. M.**, bývajúcej v D., **7/ I. H.**, bývajúcemu v D., **o vypratanie nehnuteľností a náhrady za užívanie nehnuteľností**, vedenej na Okresnom súde Dunajská Streda pod sp.zn. 5 C 65/1998, na dovolanie žalobcov 1/ a 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 18. septembra 2007, sp.zn. 10 Co 83/2007, takto

r o z h o d o l :

I. Dovolanie žalobcov 1/ a 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 18. septembra 2007 sp. zn. 10 Co 83/2007 vo výroku, ktorým uložil povinnosť žalovanému 2/ vypratať nehnuteľnosť nachádzajúcu sa v kat. úz. D. zapísanú na LV č. X., ako parc. č. X. - záhrada o výmere X. m² a zaplatiť žalobcom za užívanie tejto nehnuteľnosti v období od 1. júla 1996 do 1. januára 2006 sumu 541,-- Sk, všetko do 30 dní, žalovanému 3/ vypratať nehnuteľnosť nachádzajúcu sa v kat. úz. D., zapísanú na LV č. X., ako parc. č. X. - záhrada o výmere X. m² a zaplatiť žalobcom za užívanie tejto nehnuteľnosti v období od 1. júla 1996 do 17. septembra 2007 sumu 471,-- Sk všetko do 30 dní, žalovanému 4/ vypratať nehnuteľnosť nachádzajúcu sa v kat. úz. D. zapísanú na LV č. X. ako parc. č. X. - záhrada o výmere X. m² a zaplatiť žalobcom za užívanie tejto nehnuteľnosti v období od 1. júla 1996 do 17. septembra 2007 sumu 672,50 Sk **o d m i e t a.**

II. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trnave z 18. septembra 2007 sp. zn. 10 Co 83/2007 vo výroku, ktorým v zostávajúcej časti žalobu zamietol a vo výroku o trovách konania **z r u š u j e** a vec v rozsahu zrušenia vracia Krajskému súdu v Trnave na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Dunajská Streda rozsudkom z 23. septembra 1999 č.k. 5 C 65/1998-104 (v poradí prvým) vyhovel žalobe pôvodného žalobcu, ktorou sa domáhal vypratania nehnuteľností nachádzajúcich sa v kat. úz. D., zapísaných na LV č. X. žalovanými a zaplataenia úhrady za užívanie nehnuteľností žalovanými od 1. júla 1996 do vypratania.

Krajský súd v Trnave uznesením z 28. februára 2001 sp.zn. 8 Co 214/00 rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Nestotožnil sa s názorom súdu prvého stupňa o preukázaní, že pôvodný žalobca bol výlučným vlastníkom predmetných nehnuteľností, ktoré nadobudol do vlastníctva na základe rozhodnutia Pozemkového úradu v D. č. X., právoplatným 6. júna 1996. Dospel k záveru, že súd prvého stupňa má najskôr predbežne skúmať otázku zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu s dopadom na ustanovenie § 9 ods. 2 zákona č. 229/1991 Zb. podľa ktorého, pozemkový úrad mohol schváliť dohodu o vydaní nehnuteľností, alebo v konaní po povolení obnovy konania mohol rozhodnúť o neschválení dohody a následne postupovať podľa § 9 ods. 4 zákona. V danom prípade pozemkový úrad prekročil svoju právomoc, keď novým rozhodnutím zo 17. apríla 1996 zmenil obsah dohody. Uvedené rozhodnutie je treba považovať za nulitné, pretože bolo vydané správnym orgánom mimo jeho právomoci. Z tohto dôvodu bolo potrebné, aby súd prvého stupňa konanie vo veci prerušil do právoplatného skončenia veci pred správnym orgánom.

Okresný súd Dunajská Streda rozsudkom z 28. septembra 2004 č.k. 5 C 65/1998-311 uložil žalovanému 2/ povinnosť vypratať nehnuteľnosti nachádzajúce sa v kat. úz. D., zapísané na LV č. X., ako parcela č. X. a X. do 30 dní od právoplatnosti rozsudku a zaplatiť žalobcovi za užívanie nehnuteľnosti od 1. júla 1996 do 31. mája 1998 úhradu vo výške 2 043,-- Sk a od 1. júna 1998 sumu 1 092,-- Sk ročne do vypratania. Žalovanému 3/ uložil povinnosť vypratať nehnuteľnosti nachádzajúce sa v kat. úz. D., zapísané na LV č. X., ako parcela č. X. a X. do 30 dní od právoplatnosti rozsudku a zaplatiť pôvodnému žalobcovi za užívanie nehnuteľnosti od 1. júla 1996 do 31. mája 1998 úhradu vo výške 3 053,25 Sk a od 1. júna 1998 sumu 1 593,-- Sk ročne do vypratania. Žalovanému 4/ uložil povinnosť vypratať nehnuteľnosti nachádzajúce sa v kat. úz. D., zapísané na LV č. X. ako parcela č. X. a X. do 30 dní od právoplatnosti rozsudku a zaplatiť žalobcovi za užívanie nehnuteľnosti od 1. júla 1996 do 31. mája 1998 úhradu vo výške 2 024,-- Sk a od 1. júna 1998 sumu 1 056,-- Sk ročne do vypratania. Žalovanému 5/ uložil vypratať nehnuteľnosti nachádzajúce sa v kat. úz.

D., zapísané na LV č. X., ako parcela č. X. do 30 dní od právoplatnosti rozsudku a zaplatiť žalobcovi za užívanie nehnuteľnosti od 1. júla 1996 do 31. mája 1997 úhradu vo výške 385,20 Sk a od 1. júna 1998 sumu 201,-- Sk ročne do vypratania. Žalovanému 6/ uložil povinnosť vypratať nehnuteľnosti nachádzajúce sa v kat. úz. D., zapísané na LV č. X. ako parcela č. X. do 30 dní od právoplatnosti rozsudku a zaplatiť žalobcovi za užívanie nehnuteľnosti od 1. júla 1996 do 31. mája 1998 úhradu vo výške 856,75 Sk a od 1. júna 1998 sumu 447,-- Sk ročne do vypratania. Žalovanému 7/ uložil vypratať nehnuteľnosti nachádzajúce sa v k.ú. D., zapísané na LV č. X. ako parcela č. X. do 30 dní od právoplatnosti rozsudku a zaplatiť pôvodnému žalobcovi za užívanie nehnuteľnosti od 1. júla 1996 do 31. mája 1998 úhradu vo výške 1 615,75 Sk a od 1. júna 1998 sumu 843,-- Sk ročne do vypratania; konanie voči žalovanej 1/ konanie zastavil a žalovaným uložil povinnosť nahradiť žalobcovi trovy konania v sume 19 418,40 Sk do troch dní od právoplatnosti rozsudku. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že bývalý Pozemkový úrad v D. rozhodnutím č. X. zo 17. apríla 1996 opravil iba výmery vydaných pozemkov uvedené vo svojom rozhodnutí č. X. z 3. novembra 1995, týmto rozhodnutím nedošlo k zmene oprávnenej ani povinnej osoby a boli len odstránené evidenčné chyby KN, nedošlo k zmene obsahu dohody uzatvorenej medzi oprávnenou (S. B. - pôvodným žalobcom) a povinnou osobou v zmysle zákona č. 229/1991 Z.z. Z vykonaného dokazovania mal za preukázané, že na pozemkoch, vydanie ktorých je predmetom konania, nebola zriadená záhradkárska osada, čomu nasvedčuje aj skutočnosť, že žalovaní si neodkúpili od Mesta D. záhradky za mestom určenú cenu 20,-- Sk za 1 m². Pôvodný žalobca bol vlastníkom nehnuteľností užívaných žalovanými, a preto podľa § 126 Občianskeho zákonníka požíval ochranu proti tomu, kto do jeho vlastníckeho práva neoprávnene zasahuje. Dohody o dočasnom užívaní pozemkov uzatvorené medzi žalovanými a S. v D., na základe ktorých boli dané pozemky do dočasného užívania, považoval súd za neplatné podľa ustanovenia § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka, pretože v nich neboli uvedené parcelné čísla pozemkov, ktorých sa týkali. Poukázal tiež na to, že dohody o dočasnom užívaní nehnuteľností boli predĺžené do roku 2002, teda od tej doby žalovaní užívali nehnuteľnosti bez právneho dôvodu. O povinnosti zaplatiť nájomné rozhodol v súlade s ustanovením § 22 ods. 2 zákona č. 229/1991 Z.z., výšku nájomného určil podľa § 17 ods. 2 písm. d/ vyhlášky č. 465/1991 Z.z. vo výške 3,-- Sk za 1 m² ročne. Vzhľadom na uvedené súd žalobe vyhovel, ak pôvodný žalobca vyčíslil výšku nájomného podľa výmer užívaných nehnuteľností zo strany žalovaných od 1. júla 1996 do 31. mája 1998 pevnou sumou a to od 1. júna 1998 sumou určenou ročne. V zmysle § 96 O.s.p. konanie proti žalovanej 1/ zastavil. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Na odvolanie žalovaných 2/ až 7/ Krajský súd v Trnave rozsudkom z 18. septembra sp.zn. 10 Co 83/2007 rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalovanému 2/ uložil povinnosť vypratať nehnuteľnosť nachádzajúcu sa v kat. úz. D. zapísanú na LV č. X., ako parcela č. X. - záhrada o výmere X. m² a zaplatiť žalobcom za užívanie tejto nehnuteľnosti v období od 1. júla 1996 do 1. januára 2006 sumu 541,-- Sk, všetko do 30 dní; žalovanému 3/ uložil povinnosť vypratať nehnuteľnosť nachádzajúcu sa v kat. úz. D., zapísanú na LV č. X., ako parcelu č. X. - záhrada o výmere X. m² a zaplatiť žalobcom za užívanie tejto nehnuteľnosti v období od 1. júla 1996 do 17. septembra 2007 sumu 471,-- Sk všetko do 30 dní; žalovanému 4/ povinnosť vypratať nehnuteľnosť nachádzajúcu sa v kat. úz. D. zapísanú na LV č. X. ako parcelu č. X. - záhrada o výmere X. m² a zaplatiť žalobcom za užívanie tejto nehnuteľnosti v období od 1. júla 1996 do 17. septembra 2007 sumu 672,50 Sk všetko do 30 dní; vo zvyšku žalobu zamietol; žalobcom uložil povinnosť zaplatiť každému zo žalovaných 2/ až 7/ náhradu trov konania vo výške 200,-- Sk k rukám právneho zástupcu žalovaných do troch dní. Vychádzal zo skôr vysloveného právneho názoru (v uznesení Krajského súdu v Trnave sp.zn. 8 Co 214/00 z 28. februára 2001), v zmysle ktorého podľa § 9 ods. 2 zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku, dohoda o vydaní nehnuteľnosti, ktorú uzavreli oprávnená a povinná osoba podlieha schváleniu pozemkovým úradom formou rozhodnutia vydaného v správnom konaní. Pozemkový úrad prekročil svoju právomoc, keď rozhodnutím zo 17. apríla 1996 pozmenil obsah dohody v časti označenia pozemkov parcelnými číslami a uvedením odlišných výmer. Vykonaná „oprava“ bola nad rámec zákona, pozemkový úrad nemal schváliť dohodu o vydaní nehnuteľnosti a následne mal postupovať v konaní o určenie vlastníckeho práva. Rozhodnutie Pozemkového úradu v D. č. X. zo 17. apríla 1996 je nulitné v časti, v ktorej došlo k zmene rozhodnutia Pozemkového úradu v D. č. X. z 3. novembra 1995. V zostávajúcej časti (vo vzťahu k nehnuteľnostiam parcele č. X., záhrada o výmere X. m², parcele č. X., záhrada o výmere X. m² a parcele č. X., záhrada o výmere X. m²) odvolací súd považoval dohodu o vydaní nehnuteľností za riadne uzatvorenú a schválenú rozhodnutím Pozemkového úradu v D. č. X. z 3. novembra 1995; v tejto časti uvedené rozhodnutie nebolo zmenené rozhodnutím Pozemkového úradu v D. č. X. zo 17. apríla 1996. Vzhľadom na to považoval za dôvodnú žalobu len vo vzťahu k vyprataniu nehnuteľností – pozemkov, parcel č. X. voči žalovanému 2/, č. X. voči žalovanému 3/ a č. X. voči žalovanému 3/. Na strane žalovaných 2/, 3/ a 4/ došlo k bezdôvodnému obohateniu, pretože užívali nehnuteľnosti bezodplatne (§ 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Pri určovaní výšky nájomného vychádzal zo sumy požadovanej žalobcami vo výške 3,-- Sk za 1 m² ročne. Vzhľadom na uvedené odvolací súd uložil

žalovanému 2/ zaplatiť žalobcom za užívanie nehnuteľnosti - parcely č. X., záhrady, o výmere X. m² za obdobie od 1. júla 1996 (v zmysle žaloby, nakoľko od tohto času už bol pôvodný žalobca vlastníkom nehnuteľností) do 1. januára 2006 (nakoľko v zmysle predloženej dohody o odovzdaní záhradky na dočasné užívanie od 2. januára 2006 predmetnú záhradku užíva V. M.) v sume 541,50 Sk (vychádzajúc z ročnej úhrady vo výške 57,-- Sk, na 1 deň pripadala úhrada vo výške 0,156 Sk). Žalovanému 3/ odvolací uložil zaplatiť úhradu za užívanie nehnuteľnosti, parcely č. X., záhrady o výmere X. m² za obdobie od 1. júla 1996 do 17. septembra 2007 (do dňa vyhlásenia rozsudku) sumu 471,-- Sk (ročná úhrada 42,-- Sk, na jeden deň pripadala úhrada vo výške 0,115 Sk). Žalovanému 4/ odvolací súd uložil zaplatiť za užívanie nehnuteľnosti parcely č. X. - záhrady o výmere X. m² za obdobie od 1. júla 1996 do 17. septembra 2007 sumu 672,50 Sk (ročná úhrada 60,-- Sk, na jeden deň pripadala úhrada vo výške 0,164 Sk). Vychádzajúc z tohto, že pre rozhodnutie súdu je rozhodujúci stav v čase vyhlásenia rozsudku, odvolací súd nemohol žalovaným uložiť platiť úhrady, ktoré sa stanú zročnými až v budúcnosti, pretože síce ide o plnenia, ktoré sa ročne pravidelne opakujú, ku vzniku nároku na každé z nich však musí pristúpiť ďalšia okolnosť - užívanie nehnuteľnosti žalovanými. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol s poukazom na ustanovenie § 224 ods. 2 O.s.p. v spojení s ustanovením § 142 ods. 3 O.s.p a § 151 ods. 2 O.s.p.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podali žalobcovia 1/ a 2/ dovolanie. Navrhli, aby dovolací súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec tomuto súdu vrátil na ďalšie konanie. Rozhodnutiu odvolacieho vyčítal nesprávne právne posúdenie veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) pokiaľ tento považoval rozhodnutie Pozemkového úradu v D. zo 17. apríla 1996 č. X. za čiastočne nulitné, čím bolo nesprávne popreté vlastnícke právo oprávnenej osoby k nehnuteľnosti, ktoré mala nadobudnúť v dobrej viere v rámci reštitučného konania. Predmetom reštitúcie bola nehnuteľnosť (ktorá prešla na štát) vedená v Pozemkovej knihe vo vložke č. X. ako parcela č. X., roľa o výmere X. m². Pozemkový úrad v D. rozhodnutím z 3. novembra 1995 č. X. schválil dohodou o vydaní nehnuteľnosti v časti tejto parcely vo výmere X, m² uzavretou medzi povinnou a oprávnenou osobou v súlade s § 9 ods. 2 zákona o pôde. Z dôvodu nemožnosti zápisu vlastníckeho práva oprávnenej osoby do katastra nehnuteľnosti, bolo potrebné geometrické zameranie skutočne vydávanej výmery, a preto v rámci obnovy konania pozemkový úrad upravil pôvodnú výmeru pozemnoknižnej parcely z X. m² na X. m² (skutočne vydávanej výmery). Úpravu výmery vydávanej pôdy na základe geometrického plánu na výzvu katastrálneho úradu nemožno považovať za takú zmenu dojednaných podmienok, ktoré by mali vplyv na posúdenie oprávnenosti nároku oprávnenej osoby voči povinnej osobe na vydanie nehnuteľnosti. Pozemkový úrad podľa § 9 ods. 4 zákona o pôde

bol orgánom s právomocou rozhodovať o vlastníctve oprávnenej osoby, ktorá v okolnostiach prípadu získala nižšiu výmeru vydávanej pôdy. Konštatovanie nulitnosti (ničotnosti) rozhodnutia pozemkového úradu považovali za právne neopodstatnené, pretože prípadná „záporná kvalita“ daného rozhodnutia nie je tak závažná, aby mohla spôsobiť jeho nulitnosť. V danej súvislosti dovolateľ apeloval na zachovanie princípu právnej istoty a ochrany dobromyseľne nadobudnutých práv berúc na osobitný zreteľ zmiernenie následkov niektorých majetkových krívd, ku ktorým došlo v období rokov 1948-1989. Schválenie dohody pozemkovým úradom v zmysle ustanovenia § 9 ods. 2 zákona č. 229/1991 Z.z. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku nie je možné chápať reštriktívne tak, ako to urobil odvolací súd. Reštriktívnym výkladom uvedeného ustanovenia zasiahol do platného stavu uzavretého právoplatným rozhodnutím a tým odňal oprávnenej osobe vlastnícke právo nadobudnuté v súlade s platným právnym poriadkom. Za nesprávny označili aj záver odvolacieho súdu týkajúci sa úhrady za užívanie nehnuteľností voči žalovaným 2/, 3/ a 4/ len do času vyhlásenia rozsudku, z dôvodu, že ide o plnenia, ktoré sa pravidelne ročne opakujú a ku vzniku nároku každého z nich musí pristúpiť ďalšia okolnosť, t.j. ďalšie užívanie nehnuteľností žalovanými. Mali za to, že v okolnostiach prípadu bola táto skutočnosť (ďalšie užívanie nehnuteľností) splnená, keďže obsahom petitu návrhu bolo zaviazať účastníkov len do času užívania nehnuteľností, t.j. do času ich vypratania. Namietali nesprávnosť výroku rozhodnutia odvolacieho súdu o trovách odvolacieho konania v tom, že s trovami konania na súde prvého stupňa priznanými vo výške 19 418,40 Sk sa odvolací súd vo svojom rozhodnutí vôbec nevysporiadal, tak ako mu to ukladá § 224 ods. 2 O.s.p.

Žalovaní sa k podanému dovolaniu písomne nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podali včas účastníci konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpení advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, proti ktorému je tento opravný prostriedok prípustný.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.). Bez ohľadu na to, či odvolací súd rozhodol rozsudkom alebo uznesením, pripúšťa § 237 O.s.p. dovolanie proti jeho rozhodnutiu vtedy, ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd, vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide o nedostatky v právomoci súdu, v spôsobilosti byť

účastníkom konania, v riadnom zastúpení procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej /res judicata/ alebo už prv začatého konania /litispendencia/, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom). Pokiaľ odvolací súd rozhodol rozsudkom, je dovolanie proti nemu prípustné, ak je napadnutý zmeňujúci rozsudok (§ 238 ods. 1 O.s.p.) alebo rozsudok odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru odvolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.) alebo potvrdzujúci rozsudok, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vo výroku vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože po právnej stránke ide o rozhodnutie zásadného významu (§ 238 ods. 3).

Na vady konania vymenované v § 237 O.s.p. je dovolací súd povinný prihliadnuť ex officio, teda vždy, či už ich existenciu účastník namieta alebo nie (§ 242 ods. 1, veta druhá, O.s.p.). Dovolací súd sa preto najprv zaoberal skúmaním podmienok prípustnosti podaného dovolania podľa ust. § 238 O.s.p. a zároveň zisťoval, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd podľa ust. § 237 O.s.p., ktoré zakladajú tzv. zmätočnosť konania.

Dovolanie žalobcov smeruje aj proti tej časti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bola žalovanému 2/ uložená povinnosť vypratáť nehnuteľnosť - parcelu č. X. záhradu o výmere X. m² a zaplatiť žalobcovi za jej užívanie od 1. júla 1996 do 1. januára 2006 sumu 541,50 Sk; žalovanému 3/ uložená povinnosť vypratáť nehnuteľnosť - parcelu č. X. záhradu o výmere X. m² a zaplatiť žalobcovi za jej užívanie od 1. júla 1996 do 17. septembra 2007 sumu 471,-- Sk; žalovanému 4/ uložená povinnosť vypratáť nehnuteľnosť - parcelu č. X. záhradu o výmere X. m² a zaplatiť žalobcovi za jej užívanie od 1. júla 1996 do 17. septembra 2007 sumu 672,50 Sk, a to všetko do 30 dní.

Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné, ak smeruje proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. Prípustnosť dovolania proti takémuto zmeňujúcemu rozsudku je založená na rozdielnosti rozsudku odvolacieho súdu a rozsudku súdu prvého stupňa. O rozdielne rozsudky ide vtedy, ak okolnosti významné pre rozhodnutie veci posúdili oba sudy rozdielne, v dôsledku čoho odlišne určili alebo deklarovali práva a povinnosti účastníkov. Odlišnosťou sa pritom nemá na mysli rozdielne právne posúdenie veci, pokiaľ nemalo vplyv na obsah práv a povinností účastníkov, ale záver súdu odlišne konštituujujúci alebo deklarujúci práva a povinnosti v právnom vzťahu účastníkov. Pre posúdenie, či ide o zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu,

nie je významné formálne hľadisko (ako odvolací súd formálne rozhodol alebo ako formálne svoj výrok označil), ale obsahové hľadisko (vzájomný vzťah rozsudku odvolacieho súdu a rozsudku súdu prvého stupňa v tom zmysle, či práva a povinnosti účastníkov v danom právnom vzťahu posúdili odlišne). Významné nie je ani to, či výroky rozsudkov súdov oboch stupňov sú alebo nie sú odlišne naformulované – aj v tomto zmysle je rozhodujúce obsahové hľadisko. Pokiaľ odvolací súd posúdil práva a povinnosti účastníkov daného právneho vzťahu rovnako (zhodne), nejde o zmeňujúci rozsudok, ale o potvrdzujúci rozsudok.

V konaní o povinnosti žalovaných 2/, 3/ a 4/ vypratať nehnuteľnosti a za ich užívanie zaplatiť odplatu (tak ako uloženie týchto povinností vyplýva z výroku rozsudku odvolacieho súdu) odvolací súd síce uviedol, že mení rozsudok súdu prvého, avšak posúdil práva a povinnosti účastníkov tohto právneho vzťahu rovnako ako súd prvého stupňa, preto nejde v tejto časti o zmeňujúci, ale o potvrdzujúci rozsudok. V tomto prípade sa odvolací súd neodchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu, nakoľko tento doposiaľ vo veci nerozhodoval a odvolací súd rovnako nevyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, preto prípustnosť dovolania pre uvedenú časť nie je založená podľa § 238 ods. 1, 2, 3 O.s.p.

Dovolací súd poukazuje aj na tú skutočnosť, že dovolanie žalobcu 1/, 2/ nie je subjektívne prípustné z dôvodu, že odvolací súd v tejto časti žalobe žalobcov 1/, 2/ (dovolateľov) vyhovel.

Pokiaľ však odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvého stupňa tak, že žalobu žalobcov 1/ a 2/ v zostávajúcej časti zamietol, prípustnosť dovolania pre túto časť je založená § 238 ods. 1 O.s.p.

Vzhľadom na ustanovenie § 242 ods. 1, veta druhá O.s.p., ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnuť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O.s.p. (či už to účastník namieta alebo nie) neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie prípustnosti dovolania smerujúceho proti rozsudku podľa § 238 O.s.p., ale sa zaoberal predovšetkým otázkou, či dovolanie nie je dôvodné podľa § 237 O.s.p, pričom dospel k záveru, že prípustnosť dovolania nie je založená podľa § 237 O.s.p.; dovolatelia netvrdili, že by konanie bolo postihnuté vadou konania v zmysle § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. a vada tejto povahy ani nevyšla v dovolacom konaní najavo.

Povinnosť dovolacieho súdu skúmať, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní zaťaženom procesnou vadou, nie je daná len vo vzťahu k procesným vadám v zmysle § 237 O.s.p., ale tiež vo vzťahu k procesným vadám inej závažnej povahy (tzv. iným vadám), pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 242 ods. 1 O.s.p.). So zreteľom na procesnú prípustnosť dovolania smerujúceho proti zmeňujúcemu výroku rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bola žaloba v zostávajúcej časti zamietnutá (§ 238 ods. 1 O.s.p.) dovolací súd skúmal, či v prejednávanej veci nedošlo k takejto procesnej vade. Vada uvedenej povahy nebola v dovolaní namietaná a jej výskyt v dovolacom konaní nevyšiel najavo.

Dovolatelia namietajú, že napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Odvolací súd pri svojom právnom názore o zamietnutí žaloby v jej zostávajúcej časti vychádzal z toho, že rozhodnutie Pozemkového úradu v D. zo 17. apríla 1996 č. X. je sčasti (dotýkajúce sa iných parciel ako parcely č. X., č. X. a č. X.) nulitné (ničotné), pretože pre jeho vydanie správnomu orgánu chýbala právomoc.

Dovolací súd sa s uvedeným názorom odvolacieho súdu nestotožňuje:

K preskúmateľnosti správnych aktov Najvyšší súd Slovenskej republiky považuje za potrebné uviesť, že všeobecné súdy nie sú oprávnené skúmať ich platnosť, či zákonnosť mimo rámca správneho súdnictva, ale zásadne len so zreteľom na to, či išlo o akty ničotné (nulitné, paakty), teda o akty, ktorých vady sú tak závažné (čo do zápornej kvality), že sa neuplatní prezumpcia ich správnosti; na takéto správne akty súdy neprihliadajú ani z nich nevychádzajú (§ 135 ods. 2 O.s.p.). Akty aplikácie práva vydané správnymi orgánmi, ktoré vzhľadom k svojej povahe a závažnosti predstavujú prekážku zamýšľaných (zákonom prezumovaných) právnych účinkov, pri ktorých už nemožno hovoriť, že sa jedná o správny akt, resp. že došlo k jeho vzniku, sú teóriou práva označované za ničotné akty. Právna teória za najčastejšie dôvody ničotnosti právnych aktov označuje 1/vydanie aktu pri *zrejmom*

prekročení právomoci; 2/ *nepochybná* neurčitosť, nezrozumiteľnosť obsahu aktu, v dôsledku toho jeho nerealizovateľnosť; 3/ *absolútna* nemožnosť plnenia obsahu aktu; omyl v osobe, či neexistencia adresáta; 4/ vydanie aktu pod nátlakom, či podvodom; 5/ nedostatky podstatných náležitostí aktu a podobne. Z uvedeného vyplýva, že teória práva pri formulovaní dôvodov ničotnosti používa výrazy a formulácie, ktoré je potrebné vykladať vždy s ohľadom na konkrétnu situáciu. Za tejto situácie je potom ničotnosť právneho aktu oprávnený autoritatívne posúdiť (vyložiť) príslušný orgán, ktorým je súd alebo správny orgán. Osobitnými prípadmi sú tzv. paaky, t.j. akty vydané subjektom, ktorý nemá oprávnenie (právomoc) ich vydávať. Takýto akt nemá žiadne právne účinky. Právomocou sa vo všeobecnosti rozumie schopnosť vydávať normatívne a individuálne právne akty v rámci zverenej kompetencie. Kompetencia je zákonom vymedzený okruh spoločenských vzťahov zverených do právomoci príslušného orgánu.

V zmysle § 9 ods. 2 zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku (ďalej len zákon o pôde) do právomoci pozemkového úradu patrí schvaľovanie dohody o vydaní nehnuteľnosti uzavretou medzi povinnou a oprávnenou osobou. Procesným rámcem, ktorým sa riadi a podľa ktorého príslušný pozemkový úrad postupuje je zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok). Hmotnoprávnym rámcem je zákon o pôde, ktorého účelom je vyriešiť otázku povinnosti vydať nehnuteľnosť, prípadne rozhodnúť o vlastníctve oprávnenej osoby. V správnom konaní začatom podľa § 9 ods. 2 zákona o pôde pozemkový úrad vydáva rozhodnutie, ktorým schváli alebo neschváli dohodu o vydaní nehnuteľností. Podkladom jeho rozhodnutia sú zistenia, či dotknutá fyzická osoba je oprávnenou osobou, či požiadavka na vydanie nehnuteľnosti smeruje voči povinnej osobe, či neexistujú okolnosti, ktoré zo zákona vydanie nehnuteľnosti vylučujú a či nárok na vydanie nehnuteľnosti nezanikol. V prípade, ak niektorý z uvedených dôvodov nie je splnený, pozemkový úrad rozhodnutím neschváli dohodu o vydaní nehnuteľnosti. Rozhodnutie pozemkového úradu vydané podľa § 9 ods. 2 zákona o pôde o schválení dohody o vydaní nehnuteľnosti je konštitutívnym rozhodnutím o vlastníctve oprávnenej osoby k nehnuteľnosti realizujúcim inštitút zvláštneho spôsobu reštitúcie (rehabilitácie) práv pôvodného vlastníka. Uvedené mimo iného znamená, že ani súd v občianskom súdnom konaní podľa § 80 písm. c/ O.s.p. nemôže určiť (deklarovať) vlastníctvo inej osobe, pokiaľ nedošlo k zrušeniu rozhodnutia pozemkového úradu (napr. na základe obnovy konania podľa § 64 zákona o správnom konaní).

Odvolací súd „čiastočnú“ ničotnosť rozhodnutia vydaného pozemkovým úradom v konaní o obnove konania vyvodil z nedostatku právomoci, vychádzajúc z toho, že správny orgán konal nad rámec právomoci ak vydal iné rozhodnutie než to, ktoré vyplýva z § 9 ods. 2 zákona o pôde, t.j. schválenie alebo neschválenie dohody o vydaní nehnuteľnosti.

Dovolací súd vychádza z toho, že cieľom zákona o pôde bolo zmierniť následky niektorých majetkových krívd, ku ktorým došlo voči vlastníkovi poľnohospodárskeho a lesného majetku v období rokov 1948 až 1989 a obnoviť pôvodné vlastnícke vzťahy. Je nesporné, že pozemkovému úradu je zákonom zverená právomoc rozhodovať o schválení dohody o vydaní nehnuteľnosti a v nadväznosti na to prípadne i rozhodovať v zmysle správneho poriadku v konaní o obnove konania. Dovolací súd sa nestotožňuje so záverom odvolacieho súdu o nedostatku právomoci pozemkového úradu vydať rozhodnutie v konaní o obnove konania. Inou je otázka, či vydané rozhodnutie pozemkového úradu po obsahovej stránke možno považovať za vecne správne, resp. aké rozhodnutie mal pozemkový úrad v prípade obnovy konania vydať. Odvolací súd ničotnosť rozhodnutia vyvodil z „prekročenia právomoci“, ktoré videl v tom, že novým rozhodnutím došlo k zmene dohody o vydaní nehnuteľnosti ohľadne vydávanej výmery a čísiel parciel. Je zrejmé, že výrok o schválení dohody o vydaní nehnuteľnosti nebol rozhodnutím v konaní o obnove konania dotknutý, toto sa výslovne vzťahovalo k výroku o vydaní nehnuteľnosti oprávnenej osobe v zmysle § 6 ods. 1 písm. m/ a n/ zákona o pôde. Vadou ničotnosti (nulitnosti) pre zrejmý nedostatok právomoci netrpí rozhodnutie pozemkového úradu, ktorým dochádza k schváleniu dohody o vydaní nehnuteľnosti podľa § 9 ods. 2 zákona o pôde a k vydaniu nehnuteľnosti (resp. jej časti) podľa § 6 zákona o pôde identifikovaných geometrickým plánom inak ako tomu bolo v dohode o vydaní nehnuteľností uzavretej medzi oprávnenou a povinnou osobou, ak sa jedná o pôvodnú nehnuteľnosť vedenú v pozemkovej knihe, ktorej časť je predmetom reštitúcie v zmysle zákona o pôde. Nedostatok právomoci zakladá ničotnosť celého rozhodnutia; bez ďalšieho nemožno prisvedčiť argumentácii, ktorá by z uvedeného dôvodu spôsobila iba „čiastočnú“ ničotnosť.

Dovolací súd preto rozsudok odvolacieho súdu v jeho zmeňujúcej časti podľa § 243b ods. 2 O.s.p. zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie; v obsahovo potvrdzujúcej časti dovolanie ako neprípustné podľa § 218 ods. 1 písm. c/ v spojení s 243b ods. 5 O.s.p. odmietol ako smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok neprípustný.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znovu o trovách pôvodného i dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Poučenie: Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 29. apríla 2010

JUDr. Vladimír Magura, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: